

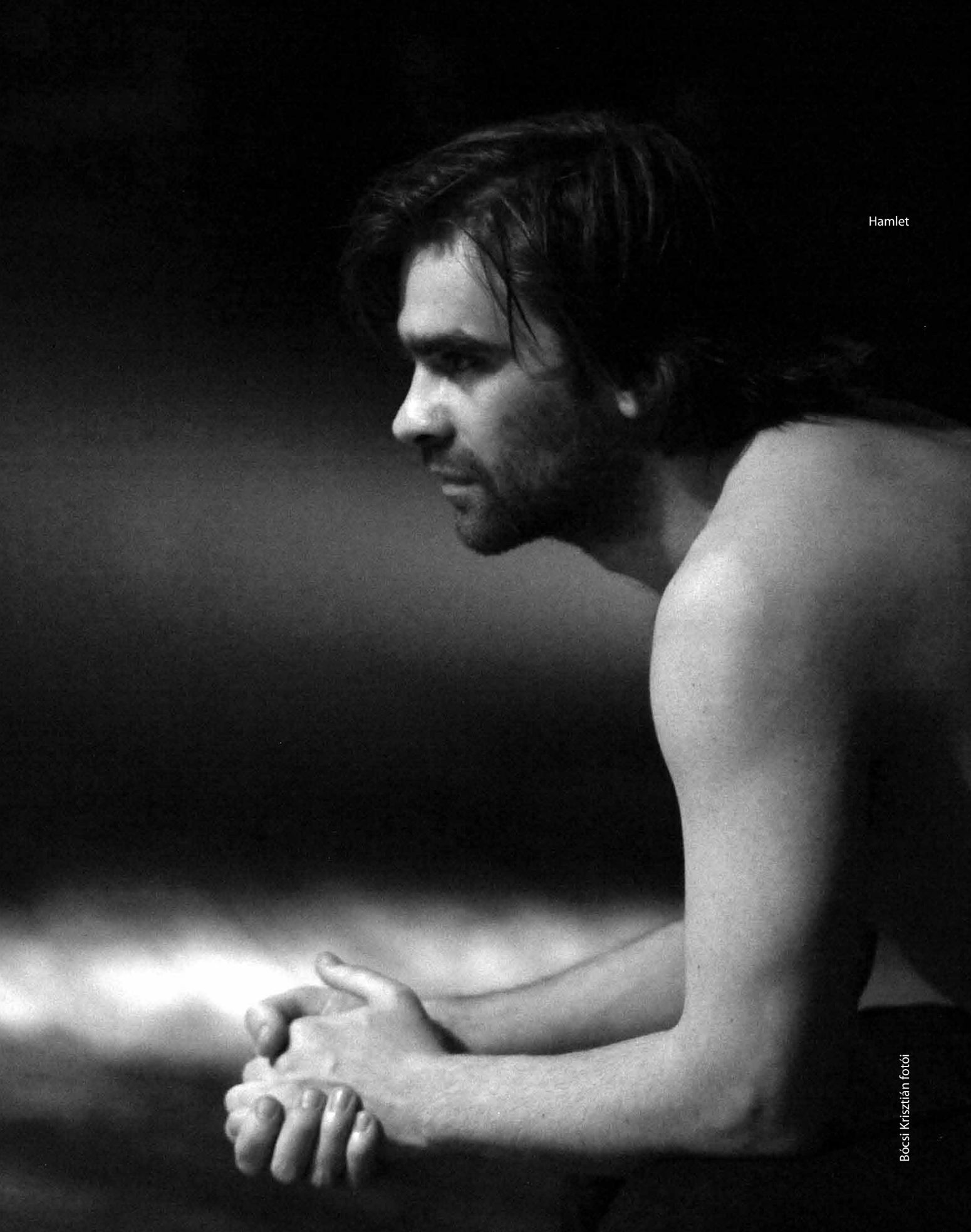
Ugrai István – Zsedényi Balázs

A fordulat éve

A padlás

Egy színházépítés kezdetei Miskolcon

Hamlet

Bócsi Krisztián fotói

Egyetlen év leforgása alatt úgy tűnik: mintha egy minden tekintetben másik színház állna a miskolci Széchenyi utcában.

Politikai döntés volt Kiss Csaba kinevezése a Miskolci Nemzeti Színház élére, ahogy minden színház igazgatója politikai kinevezett, csak hát van olyan eset, hogy a szakmai szempontok alapján is „jogos” a kinevezés, és van olyan, hogy nem. E logika mentén nem csoda, hogy a Miskolci Nemzeti Színház élén történt változás nem okozott országos szinten botrányt, hiszen a Halasi Imre irányította intézmény szakmai-kulturális szempontból afféle múzeum volt, hagyományos, konzervatív színházcsinálás, népszórakoztató profillal. Az intézmény — amely az ország leglátogatottabb vidéki kőszínháza volt az elmúlt években — tökéletesen izgalommentes működését jól jelzi, hogy utóbbi éveiben a szak-, illetve az országos kulturális sajtó minimális mértékben foglal-

Én és a kisöcsém

kozott a Miskolci Nemzeti Színház előadásaival, alig-alig jelent meg kritika, a szakírók nem látogatták a teátrumot. Hozzá kell tenni, ezt maga a műhely sem proponálta különösebben, még olyan esetekben sem, amikor Tordy Géza rendezett egy tisztes közönségsikerrel bíró, jó színvonalú, klasszikus színházi nyelven szóló *Amadeus*-előadást (Harsányi Attila emlékezetes címszereplésével), vagy amikor Haumann Péter játszotta el Willy Lomant Arthur Miller *Az ügynök halála* című darabjának sajnálatosan üres, közhelyes és szellemtelen színrevitelében. Utóbbi előadás jól példázza, hogyan szaladtak el a lehetőségek a korszellem kihívásaira reakciót nemigen adó produkciós gyár mellett — valódi műhelymunka hiányában kirakatmeghívások, véletlenül sikerült produkciók díszítették a hosszan sorolható középszerű, érdektelen előadások listáját. El kell ismerni: nem volt valódi bukás sem, hiszen valódi bukáshoz kell befektetett kreatív energia, ami sajnálatosan hiányzott nem feltétlenül az egyes alkotók, művészek munkájából, hanem a közönség elé került produktumokból.

Ne legyen félreértés: ez országosan — és ez az igazi gyászjelentés — nem rossz eredmény, lehetne sorolni a kőszínházakat, amelyekben sorjáznak a semmilyen szakmai színvonal minimumát meg nem ütő előadástermékek. Mindazonáltal az ország ezen sajátos szegletében, Eger (Csizmadia Tibor 2011-ig), Debrecen (Vidnyánszky Attila) és bizonyos mértékben Nyíregyháza (Tasnádi Csaba) színháza között a miskolci teátrum bizony kissé kilógott a progresszívebb, kortárs színházi nyelvel kísérletező műintézetek sorából. Paradox, hogy ugyanaz a politikai szél, amely a szakmai abszurdumként aposztrofálható Blaskó Balázst repítette a Gárdonyi Géza Színház élére — és történetének legsötétebb lapjaira —, Miskolcon a vele homlokegyenest ellenkező színházépítési metodikát alkalmazó Kiss Csabát ültette az igazgatói székbe a társulat akaratával szemben, amelynek

tagjai a „változatlanúságot” ígérő Koltay Gábort támogatták a testületi szavazáson. Kiss pályázatában bevallottan fordulatot hirdetett a színházzal kapcsolatban: pezsgő kulturális innováció — talán így jellemezhető legjobban, mit írt le a leendő igazgató, a társulat cseréjét, művészeti tanácsot, állandó rendezői gárdát, műhelymunkát ígérve. Ez minden bizonnyal valóban ijesztő lehetett egy teljesen más filozófia szerint munkálkodó társulatnak. De talán a visszajelzés hiánya, az országos kulturális közélettől való elszigeteltség a figyelmezbeknek feltűnhetett. Miskolc vezetése pedig valószínűleg kapva kapott az olyan lehetőségen, amely ennek megváltoztatását hitelesen és alaposan ígérte.

Megjegyzendő, hogy szakmai véleményünk alapján Kiss Csabának mindenféle politikai hátszél nélkül is meg kellett volna kapnia a direktori pozíciót. A jelenlegi, tudatosan egyre torzított kultúrpolitikai helyzet azonban nem teremt tiszta körülményeket, ma már nem

pályáznak intézmények élére olyanok, akiknek nincs politikai protekciója. Így nem tudhatjuk, ha a politika csak fenntartóként képviselné az érdekeit, ki mindenki és miféle pályázatot adott volna be, így ez a megállapítás is torz. Mindazonáltal jelen dolgozat — noha a célja nem ez — a kinevezés helyességét fogja bizonyítani, mégpedig kizárólag szakmai alapon. De mielőtt ennek kifejtésére rátérnénk, fontos lenne tisztázni egy kérdést.

Lehet kulturális intézmény élén a legjobb szakember, munkája eredménye nem értelmezhető kizárólag az adott vállalat kontextusában, csak szélesebben. Vagyis: csinálhat valaki bármilyen jó színházat, annak csak akkor lesz társadalmi hatása, ha az a város kulturális koncepciójába beilleszkedik, ha annak helye, tere, szerepe van az adott régióban, ha az együttműködik külső és belső partnereivel a lehető legtöbb szinten. Ezért tekinthetők társadalmi értelemben kudarcnak olyan szakmai sikerek, mint a kaposvári színház legendás időszaka vagy Csizmadia Tibor kiváló egri színházépítő munkája: ezek a helyek szoros kivételekként

működtek, ekképpen csak zárt közösségre voltak hatással, nem tudtak térben és időben terjedni, nem nevelték ki saját utánpótlásbázisukat. Kiss Csabának megvan az az előnye, hogy ennek kiépítésére ráhatással van, láthatóan törődik a kapcsolatépítéssel — lokálisan és globálisan egyaránt, egyensúlyban —, amelyben elsődleges a szakmai tartalom. Ez nagyon fontos megjegyzés: az együttműködés célja nem lehet csak közönségszerzés és -szervezés, vagyis nem azért kell színházba szervezni az iskolát, hogy elfogyjon a bérlet, hogy megteljen a nézőtér, hanem a kapcsolatteremtés lehetőség a valódi párbeszéd és kölcsönös érdeklődés kialakítására. E közhelynek számító okfejtés tudomásul vétele ma Magyarországon nem jellemző, a színházak rövid távú nézőszerzésben, nem alapos munkát feltételező hosszú távú befektetésben gondolkodnak.

A fentiek alapján egyértelműen kijelenthető: a miskolci színház ma Magyarország színházi közéletében inkább kivétel, mint szabály. Ami nem „tökéletes” előadásokat vagy „mintaszerű” munkaszervezést vagy ilyesmit jelent, hanem csak azt, hogy jelen állapotában úgy tűnik: szakembereknek van víziójuk egy színház működtetését illetően, van mondanivalójuk arról a közegről, amiben élnek, és művészetüket hajlandók egyrészt ennek szolgálatába állítani, másrészt arról kommunikálni. Kiss Csaba a „nyitott színház” elve (amely a közönséggel történő minél többféle felületen való találkozás változó motivációs szintű alkalmait jelenti: közönségtalálkozó, piknik, havonta jelentkező előadói sorozat, fesztivál, pályázatok, drámapedagógiai foglalkozás, ünnepek stb.), illetve a kitágított színház (a korábban indult, havonta jelentkező *Egy óra versek mellett*, illetve a felolvasószínházi sorozat) mellett a kaposvári (Babarczy László igazgatása) és az egri (Csizmadia Tibor igazgatása) modell egy-egy elemét is átvette. Előbbiből a művészeti tanács intézményét alkalmazta Miskolcra, vagyis a színháznak szerződöttségű rendezői vannak, akik nem vendégként, hanem társulati tagként, egymás és a társulat munkáit véleményezve működnek (az igazgatón kívül Béres Attila igazgatóhelyettes, a korábban Kaposváron dolgozó Keszég László, Rusznyák Gábor, a Vígszínházból érkező Szócs Artur, valamint Szabó Máté rendezők, továbbá Ari-Nagy Barbara és Rác Attila dramaturgok, Kozma Attila koreográfus és Cser Ádám zenei vezető). Utóbbiból pedig a társulat átalakításának modelljét vette át: az új vezetés fiatalokat szeretett volna a színházhoz kötni, ezért a társulat egy részét végzős, illetve nemrég végzett színegyetemistákkal cserélték ki. (Fontos körülmény azonban, hogy markáns, meghatározó személyiségeit illetően nem történt jelentős változás a társulatban.) Ez nyilván több konfliktust eredményezett — hiszen egy ilyen helyzet egzisztenciális kérdéseket is felvet —, azonban az eredmény magáért beszél: a fiatalok és a korábbi társulati tagok kölcsönös bizonyításkényszere művészi értelemben a legjobbat hozták ki egymásból. A már ott lévő munkájának erejét megsokszorozta, hogy csapatban dolgoznak, a fiatalok pedig az idősebb kollégák tapasztalataiból építkezhettek. (Ez hangsúlyosan igaz Szegedi Dezsőre és Máhr Ágira, akik ebben az évadban több kiemelkedő alakításban úgy „ter-

tek vissza” a színpadra, hogy közben egy pillanatig nem mentek le onnan, éppen csak az utóbbi években lehetőségük nem volt — Máhr esetében Martin McDonagh *Leenane szépe* című darabjának főszerepét kivéve — igazán jelentékenynek lenni.)

A frissen végzett és végzős gyakorlatos egyetemisták mellett a már pályán lévő fiatal és középgenerációjú színészek közül új tagként csatlakozott a társulathoz többek között a Pécsen remek színésszé érett Zayzon Zsolt, a Kaposvárról személyes okok miatt eltávolított Kocsis Pál, a korábbi egri színház egyik vezető színésze, Görög László, Nyíregyházáról Gáspár Tibor, a Kolozsvári Állami Színházból Salat Lehel, a Szputnyik Hajózási Társaság nevű független társulattól Molnár Gusztáv. A színház vezetése érezhetően törekedett arra, hogy mindenki kapjon a képességeinek megfelelő feladatot. Ha választani kellene — tekintet nélkül minden egyéb körülményre —, hogy ki mutatta fel a legerősebb színészi teljesítményt az évadban, mindenképpen Rusznák Andrásra esne a választásunk: *A Gézagyerek* esendő és ösztönös címszereplője, *A padlás* végtelenül tiszta lelkű és szívű Rádiósa, *A hideg gyermek* elfojtott, kösziklaszerű, számos rejtélyt hordozó maszkulin gyászasszonya egytől egyig magával ragadó alakítások; kár, hogy a *Hamlet* előadás címszerepével ez a szép ív nem tudott beteljesedni.

A rendszeresen jelentkező versdélutánon kívül huszonnolc különböző program szerepelt a színház idei repertoárján, ebből 15 „normál” előadás (2 nyári színházi bemutató), ezen kívül 1 opera, 2 táncjáték, 4 beavató előadás (ebből 3 opera) és további 2 diákoknak szóló produkció, de volt beszélgetés, kiállítás és ajándékműsor is. Ez nagyon nagy szám, és ebben nincsenek benne a különböző vendégjátékok, amelyeknek sora a színház nyitását remekül szemlélteti. A Színház- és Filmművészeti Egyetemen közösen rendezett *SZEM Fesztiválon* — négy workshop mellett — a társrendező intézmény mellett a Miskolci Nemzeti Színház Románia, Bajorország, Lengyelország, Svájc és Bosznia-Hercegovina színészképző egyetemeinek produkcióit is bemutatta, a *Határtalan napok* keretében vendégként Kassa, Marosvásárhely és Szabadka színházi, zenei és irodalmi műhelyei mutatkoztak be. Fesztiválon kívül pedig vendégül látták Fehér Ferenc és Hód Adrienn egy-egy táncelőadását, az egri táncmozgató egy, illetve az ugyancsak egri Földszint 2. Színház két produkcióját, a Manna Kulturális Egyesület és a Budapest Bábszínház közös, *Babák* című előadását és a PanoDráma *Szóról szóra* című, a magyarországi rasszista romatámadásokról szóló — a régióban talán különösen fontos — verbatim-színházi bemutatóját. Nem túlzás azt állítani, hogy példátlanul gazdag, társadalmilag érzékeny és sokrétű program — és ez csak a vendégelőadások sora.

A saját produkciókat illetően megállapítható, hogy a miskolci színház a korszerű színház útját követi, kiterve az ismeretterjesztő művelődési intézmény és a tömegszórakoztatást biztosító előadásgyár szerepéből, aminek a sajátos elegyét a magyar színházi szakma népszínháznak hívja, feltehetően azért, mert nem tudja, mi az. A miskolci a több társadalmi réteget megcélzó és arányosnak tekinthető darabválasztással, a formailag sokszínű

előadáspalettával, a számos kapcsolódó külön programmal, az iskolai projektekkel, a vendéglőadásokkal — ez éppen népszínház lenne, ha nem koptatták volna el indokolatlanul ezt a jelzőt. A közönség pedig visszajelez: a jegyeladások túlszárnyalták a korábbi években elért eredményt (az előző évadban 107 705 néző váltott jegyet, ebben az évadban már áprilisban meghaladta ezt a jegyeladási számot a teátrum¹), ami annak köszönhető, hogy a színház élő organizmusként jelent meg a városban, élénk kommunikációba kezdett (nem csupán az előadások vagy a sajtó szintjén, hanem bevonta a színház életébe például a diákságot, de a különböző épületdekorációs kísérletekkel az épület maga is reagált a változásokra), így a Miskolcon nemigen tapasztalható mobilitás lehetőségét érezte, ezáltal érdeklődést generált.

Az új irányt már a nyári zenés bemutató, az *Én és a kisöcsém* is jelezte. Ebben már a társulat újabb tagjai is szerephez jutottak, Szabó Máté rendezése pedig erősen koncentrált arra, hogy komolyan vegye a habcsókkönnyedségű limonádét. Az óriási közönségsikert arató zenés játék nem húz modern formát a műfajra, csak felrisszítja azt játéktílusban, tempóban, látványban, ám az üzemszerű giccs helyett valódi darabként, és nem csupán színesi időkitöltőként közelít a dalok közötti prózai részekhez. Vagyis: a történetet eljuttassák, a figurákat átgondolják, és máris működik a varázslat. A szórakoztató produkciókat illetően észlelhető, hogy a korábbinál látványosabb kiállítással (*Chicago*), illetve kortársabb eszköztárral (*Én és a kisöcsém*) operálnak az alkotók, pontos műfaji és színházzsákmái ismeret működteti a színpadi struktúráját (*Játszd újra, Sam!*).

Ami a megújuló színházban a legfontosabb: az előadások a történet pusztá elmesélése helyett a közeggel való kommunikációt tekintik elsődleges feladatuknak. „[...] [A]z őszi kezdés nagyon is számol a színház politikai dimenziójával — s itt a »politikai« kifejezés nem keverendő össze az aktuálpolitikával, vagy a politika színpadi ábrázolásával. Sokkal inkább a Hans-Thies Lehmann által használt értelemben, a társadalmi hatalommal összefüggő kérdések megjelenéseként kell értenünk a »politikai« előretörését, és e mikrofizikai valóságként szerveződő hatalom elszakadását a tényleges politikai vezető réteg befolyása alól (amelynek már nincs konkrét hatalma a gazdasági-társadalmi folyamatok felett)” — írta Deres Kornélia a Műútban az *Úri muri* és *A Gézagyerek* recenziójában.² E tekintetben programadónak tekinthető a *Mi és Miskolc* című produkció, az évad első bemutatója. „A szándék [...] tisztán képes megmutatkozni, hogy Miskolcnak olyan színháza legyen, amely nem zárkózik el Miskolctól, hanem szól hozzá. Talán vele is. Még komolyabban teszi e célt, hogy a társulat ezzel az előadással kezdte meg az évadot, és hogy mindezt nem egy sajtótájékoztatón vagy egy műsorfüzetben mondták el, hanem a színház nyelvén igyekeztek megtenni” — írtuk ennek kapcsán.³

A keserűen hideg, mégis szívmengetően szomorú *A Gézagyerek* című előadás meggyőződésünk szerint az évad csúcspontja. Háy János az isten háta mögötti faluban játszó, egy autista férfi beilleszkedésének lehetetlenségéről szóló darabja —

Rusznayák Gábor rendezésében — érzékenyen ábrázolja a valódi kommunikációra képtelen, elhidegült, minden értelemben elzárt és leszakadt falut a történetet ide, Borsod–Abaúj–Zemplén megye egyik névtelen településére helyezve. A kőbe zártság és a futószalag önmagán jócskán túlmutató jelzés. Ennek párjaként is értelmezhető Marius von Mayenburg *A hideg gyermek* című műve, amely sajátos humorával a nagyváros kortárs jelenségeit állítja pellengérré. Szócs Artur rendezése sajnos nem általánosítja a darabot, ám a teljes elidegenedés felé haladó történet elég plasztikus és jól megcsinált ahhoz, hogy ne tudjuk eltartani magunktól. *A hideg gyermek* szereplői hajszoják a plasztikérezelmeket, félelmeiket, komplexusaikat és gyöttrődéseiket rémlátomásokba transzponálják, tulajdonképpen éppen elzárva előlük az elérhető élet lehetőségét. Ugyanez az alapélménye az évad második felében bemutatott Ionesco-darabnak, *A kopasz énekesnőnek* is, amely Keszég László értelmezésében a nagyvárosi élet mindent kitöltő semmijéről szól. Nem ilyen életet, nem ilyen falut és nem ilyen várost akarunk — ez kiténik az *Úri muriból*, *A Gézagyerekből*, *A hideg gyermekből* és *A kopasz énekesnőből* is. Az előadások kérdéseket tesznek föl és generálnak, problémákat vetnek fel (más-más szinten), de közös bennük, hogy a társadalmi kommunikációt segítik elő. Ilyen platformokat pedig a színház kínál. (Itt kell megemlíteni az *Új szöveg* című, az évadon végighúzó felolvasószínházi sorozatot is, amely kortárs drámákat tár az érdeklődők elé.) Ide tartozna a *Dandin György* című Molière-darab előadása is. A mű központjában pusztulás előtt harsányan vergődő posvány elit kicsinyes hétköznapi állnak, amiben az intolerancia és a pökhendiség elvált mindent és mindenkit, amiből csak egy dolog következhet: jogos, de kétes kimenetelű forradalom. Ám a produkció megvalósítását tekintve erőtlen és kiegyensúlyozatlan.

A kérdések a populáris előadásokban is megjelennek — természetesen. A legerősebb ezek közül a Presser Gábor – Horváth Péter – Sztevanovity Dusán szerzőhármás huszonöt éves klasszikus zenés játéka, *A padlás*, amely Rusznayák Gábor rendezésében egyrészt szimfonikus zenekari hangfelvétellel hallható — először — Miskolcon (az újrhangszerelést Presser Gábor és Holló Aurél végezte, vezényelt: Cser Ádám), másrészt az előadás nem csupán a mese szintjén, hanem a menni vagy maradni kérdésen keresztül lokális és globális síkon is értelmezhető. Az otthonhoz való ragaszkodás a könnyű életet ígérő távozás ellenében — ez bizony a valódi, tiszta hazaszeretet megfogalmazása, mondaná az ember, ha nem lenne ennek a kifejezésnek sajnálatosan sok előítéletet felidéző konnotációja. Pedig itt nincsen szó semmilyen konnotációról, csak a natúr, nyers, őszinte és természetes jóérzésről, amit ez a szó egy ideális közegben jelenthet. Pedig az előadás nem naiv, nem gügyögős, nem élettelen — sőt.

¹ Kiss Csaba közlése. Kiss Judit: *Sikeres évad után már a jövőre készülnek a színháznál*, www.minap.hu/news.php?extend.67215.5.

² DERES Kornélia: „Leéljük” — *Egy Rusznayák- és egy Keszég-rendezéshez*, Műút, 2012036.

³ NYULASSY Attila – UGRAI István – ZSEDÉNYI Balázs: *Kilépés a valóságba — Mi és Miskolc, avagy 272307 lépés a város*, Műút, 2012035.

Lehet ezt így is. Woody Allen vígjátékában, a *Játszd újra, Sam!*-ben pedig (Görög László jutalomjátéka mellett) az a fontos üzenet fogalmazódik meg egy nagyon nem hazai közegben, de mégis fölfoghatóan és egyértelműen, hogy föl lehet állni, van lehetőség az újrakezdésre. Béres Attila rendezésének konklúziója, hogy Allen Felix megtalálhatja a benne rejlő Humphrey Bogartot, és az sokkal jobb lesz, mintha a valódi Bogart életvezetési tanácsai alapján élné az életét.

Az évad végén Miskolci Balett néven önálló együttesé alakult tánctagozat bemutatója is a valóságra reflektál: „A miskolci tánctagozat dinamikus fejlődő tendenciát mutat, képzett táncosok alkotnak, és reflektálni akarnak arra a korra, amelyben élni kényszerülünk. A lehetetlenül élethetetlen körülmények ellenére mesél a színház a nosztalgikus múlttól, mitológiáról és egy reménybeli fényugárról a villamososok végén” — írta *A „Forint”* és a *Médeia* című, egy estén bemutatott két egyfelvonásosról Sárosi Emőke az *Ellenfény Online*-on.⁴ Bujdos Attila a *Borsod Online*-on megjelent cikkében a lokális és globális összekapcsolását emeli ki a produkció kapcsán: „Vitatathatlan, hogy időszerű: Kozma Attila megfelelő pillanatot talált a megszólalásra ahhoz, hogy a változás válságjelenségeivel a kedvetlen világ egészéhez kapcsolja a saját helyi témáját — bárhol átélhető, ahol az ember képtelen bármit kezdeni a változással, ahol a térférgés a létforma, ahol a magára maradottság az életérzés, és ahol ugyanúgy nem látni a változás felszíne alá, mint itt, ahol a színház beszél róla.”⁵

A valóságreflexió a *Chicago* című musical előadásában (Béres Attila rendezése) is megjelenik, ám sokkal inkább csak függelék-ként, mint a lényeg részeként, a produkció sikeresebben koncentrálna a varietés részekre, mint erre, ezzel némileg eldöntetlenül hagyva az előadást. Felfedezhető ez a szándék *A vágy villamosa* előadásban is, ám Kiss Csaba rendezését a Tennessee Williams-darabból a legevidensebb melodráma, továbbá a Blanche DuBois-t adó Györgyi Anna színészi karaktere határozza meg. Ez a produkció emlékeztet leginkább a színház megelőző korszakára, a legelemibb sztorin kívül minden izgalmat nélkülöző, jellemzően frázisokban gondolkodó előadás jött létre. Az, hogy ezt sikerült a POSZT-válogatóknak Magyarország legjelentősebb színházi fesztiváljának versenyprogramjába bevalogatni, paradox módon leginkább a színházigazgató Kiss Csaba — és társulata — munkájának figyelmen kívül hagyása (fogalmazhatnánk úgy is: arcu csapása, vérmérséklettől függően). Ennél az is jobb választás lett volna, ha az ugyancsak általa rendezett, fiaskónak bizonyult *Hamlet* kerül a versenyprogramba (igaz, ennek bemutatója az idején POSZT-válogatás időkorlátjából már kiesett), amely legálább invenciózus irányokat vet fel. Ezek kibontása ugyan nem

Játszd újra, Sam!

sikerült igazán, de az előadás tiszteletre méltó módon kockázatot vállalt, ami *A vágy villamosából* meglehetősen hiányzik.

A miskolci színház villámgyorsan és gyökeresen változott meg, miközben olyan gyorsan került fel ismét Magyarország színházi térképére, amilyen gyorsan Eger lekerült róla. A sok ízlésbeli különbség, a mostanit megelőző színház *status quójának* vállalt és teljesített felrúgása, illetve művészi motivációjának teljes kicserélése olyan konfliktusokat eredményezhetett volna, amely megbéníthatta volna a színház működését, de ebből a nézőtérén egy év elteltével csak a feszültségek pozitív hatása látszik, és ez azt jelenti, hogy Kiss Csaba társulárvezetőként is produktív munkát végzett. Hogy ennek a dinamikus munkának a folytatása mi lesz, nehéz lenne megjósolni, hiszen az ismerkedés éve után most valami másnak kell következnie. Az viszont bizonyos, hogy valódi érdeklődés a színpadon és a nézőtérén is van, színház pedig csak ebből, és a szakmai tudásból tud születni. Ezek a feltételek pedig Miskolcon most, úgy tűnik, hiánytalanul rendelkezésre állnak.

„Boldog lennék, ha a nézőszámfogyást meg tudnánk állítani. Százezer körüli nézőszámot remélek, s ha ezen belül 4-5 ezer olyan fiatal volna, akiket nekünk sikerül megszólítani, s akik egyébként nem váltanának jegyet a színházba, akkor elégedett is volnék” — mondta Kiss Csaba a pályázati időszakban.⁶ A remény már az első évadban valóra vált. Ha ez a kétségtelen siker fokozni tudja a lendületet, akkor Miskolcon valami egészen kivételes dolog létrehozására van lehetőség, amiből a közösség végre komolyan profitálhat.

⁴ SÁROSI Emőke: *Forintos Médeia*, www.ellenfeny.hu/tanc/allando-tarsulatok/forintos-medeia-kozma-attila-miskolc-medeia.

⁵ Bujdos Attila: *Az elbeszélhetetlen hiány*, www.boon.hu/az-elbeszelhetetlen-hiany/2149397.

⁶ SZK [?]: *Színház: Kínálat a közönségnek: évad, előadás, színdarab*, <http://www.boon.hu/szinhaz-kinalat-a-kozonsenek-evad-eloadas-szindarab/1890698>.